

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Nicolai Hieronymi Gvndlingii J. C. Ivs Naturæ ac Gentivm

Gundling, Nicolaus Hieronymus

Halæ Magdeburgicæ, 1736

Cap. X.

urn:nbn:de:gbv:45:1-208

rumque autem res rebus pensantur, terris, auro, argento, transeunte, vel permanente tributo, cetera.

§. LX.

Quod si ea interdum omittitur, tum vel ambigua est belli iustitia, vel victor victori legem dicit, vel vterque pacem, malis quibusque oblivioni mandatis, enixe desiderat.

CAP. X.

DE IVRE LÆSI IN LÆDENTEM ET HVIVS AD RESARCIENDVM DAMNVN OBLIGATIONE IN STATV CIVITATIS,

§. I.

IN ciuitate maior præsumitur quies & securitas, quam in libertate. Viget in ea magistratus auctoritas, cuius implorari auxilium potest ac debet.

§. II.

Quare de iure læsi vnica regula attendenda: Quærendam esse pacem ac damni dati reparationem ciuitatis auxilio, vbi haberi potest; sin minus, vtendum esse, etiam cum interneccione alterius, propria manuum ope.

§. III.

§. III.

In hac totum, quod vocant, MODERAMEN inculpatæ tutelæ fundatur.

§. IV.

Nam eo momento, quo me alter impugnat & vitæ damnum inferre fatagit, ciuitatis præidia deficiunt.

§. V.

Non hic consideratur, quænam persona sit vttilior ac prudentior, quæ in maiori salutis æternæ admittendæ periculo constituatur, quæ non. Est enim id non tantum obscurissimæ disceptationis, sed in præsentis disputatione argumentum plane ineptum; cum hic agatur de iure, non de virtute plus quam heroica.

§. VI.

Quid Christiana religio præcipiat, alibi indagandum est. Sed puto tamen & quasi in transcurso, pronuntio, nec eam violentæ defensionis obfistere.

§. VII.

Absonum quoque est, differere multum de armorum paritate, de fuga, cum iam instat hostis, de membro necessario & non necessario, de animi intentione lædentis, vtrum videlicet dolo faciat, an errore, ebrius, an sobrius, furio-

furiosus, an sanus, vulnerare ne velit, an occidere, impedire quis me in defensione vitæ contendat, an ipse aggrediatur, cogere ad alium interficiendum me velit, an me ipsum interficere satagat, cetera? Sufficit, me nulla obligatione obstringi, vt moriar, aut molestissime aliquando viam: præcipue cum obscurum adhuc sit, superuicturusne sim, nec ne?

§. VIII.

Nullum in eiusmodi cæde peccatum est. Vnde nulla satisfactio reipublicæ debetur, nulla occisi propinquis & hæredibus, nulla etiam ecclesiæ. Quidquid in quibusdam ciuitatibus leges in contrarium determinant, partim ex superstitione est, partim prouidentia, ne licentia occidendi inualefcat.

Lege, quæ Puffendorfus L. II. cap. V. §. 15. collegit. *Valer. Max. L. IX. c. 5.*

§. IX.

Quod si vero PRINCEPS sit, vel PATER, qui innocentem oppugnet & interficere conetur, Auctores quidam distinguunt. Ego de iure stricto nulli distinctioni locum fore puto. Saltem is Princeps, aut Pater propterea non est, me vt occidat, inque subditos sibi grassetur, sed vt potenter tueatur.

H

§. X.

§. X.

Eadem in PVDICITIÆ conseruatione tenenda sunt. Etsi enim hæc reparari quodammodo potest; tamen cum ignoret vim patiens, quousque tandem processura sit hostis audacia, etiam huius quæstionis decisio arbitrio & conscientia læsi relinquitur.

§. XI.

De ALAPA VT ALAPA considerata secus sentiendum. Quod si tamen periculum est, ne ab alapa ad verbera, a verberibus ad membri mutilationem, & eadem peruenturus sit inimicus, rursus variabit decisio.

§. XII.

Tantum quæritur, an pro meis & propinquis eadem violentia sit permessa? Et non dubitem, idem pro liberis, sorore, fratre & vxore eo momento licere, quo magistratus auxilium haberi non potest. Qui secus sentiunt, humanam naturam vix cognoscunt & præcisionibus mentis nimium tribuunt. Circa externos, eosque, qui peculiari vinculo nobis coniuncti non sunt, subsisto. Tentanda tamen sunt omnia, vt civis & proximus conseruetur; ac si in me quoque irruat, licite occidetur.

§. XIII.

§. XIII.

Quibus constitutis peruideri facile potest, quando MODERAMINIS tempus *incipiat*, quando *desinat*. Et credo, non ita laxandum esse, sicut in naturæ statu, spatium, vbi præuentio locum habet. Hic oppugnatio vera requiritur. Et actu autem me oppugnare censetur, qui arma ostendit, vbi comode nequeo fugere, aut ita est constitutus, vt, si diutius expectem, propriis armis vti non liceat: veluti cum is gladio vtitur, ego bombardæ. Minæ non sufficiunt.

§. XIV.

DESINIT vero, vbi ad magistratum eundi facultas est, & fuga videtur *tuta*, aut, qui oppugnat, *poenitentia* ductus, vel timore percussus recedat ipsemet fugiatque.

§. XV.

Similiter fere de RERVM defensione pronuntiandum est. Nam & hæc saepe auxilio magistratus reparari nequeunt. Frustra inter res ad vitam sustentandam necessarias & non necessarias distinguitur. Sufficit, mihi ius esse, vt rem meam seruem.

§. XVI.

Vnde FVR NOCTVRNVS merito occiditur,
H a

ditur, cum *armis* veniat, an *minus*, reapse intenet eadem, an *minus*? Qui in sacris litteris Exod. XXII. v. I. iactaram distinctionem inueniri credunt, decipiuntur, sonatque *venire cum instrumento* aliud plane, quam creditur vulgo.

§. XVII.

In FVRE DIVINO hæc forte distinctio locum habebit. Proportionem inter rem & vitam alterius non nisi homines scrupulosissimi & simul ignarissimi vrgent. Clamorem partim *prudencia* suadet; partim *lex ciuilis* præcipiebat, inprimis, si quis ab actione legis Aquiliae cuperet liberari.

§. XVIII.

Quod licet in furem, idem etiam permissum censetur in EREPTOREM ac turbam.

§. XIX.

Sed caue tamen, idem tibi permitti credas, cum *ceteris ciuibus* aliquid eripitur. Distincta sunt dominia, distincti domini. Defendat se quisque, vtunque iure potest: quamuis vitio mihi verti nequeat, si adiuuem vicinum necessitate preffum.

§. XX.

Vti vero nemini licitum est, temere

mere aliis inferre damnum; ita qui intulit obstrictus est, ut vel magistratus iudicio, vel proprio motu idem refarciat; vel etiam, ubi res poscit, damnum infertur auertat.

Reparatio non tantum damni emergentis, sed etiam lucris cessantibus hoc loco intelligitur. Damnum emergens oritur ex diminutione honorum praesentium. Lucrum cessans dicitur est prauius gratuum ex bonis ad nos reduntium.

§. XXI.

Non autem inferre videtur, qui casu, vel necessitate ineluctabili compulsus nocet. Quid aequitas praecipiat, hoc loco decidi nequit; aequitas virtus est. Quid prudentia suadeat, ad politicam pertinet.

§. XXII.

Qui culpam admittit, certo modo vult quoque nocere, adeoque ad reparationem detrimenti merito obstringitur.

§. XXIII.

CULPA omisso debita diligentia est. Diligentia gradus habet, ergo & negligentia. Sed ad hos hic loci parum respicitur. Thomasi. D. de praesentat. culpa.

§. XXIV.

Ex hac regula conclusio deriuatur, quae de pauperie animalium, & seruis in iure Romano atque patrio extat. Dubium enim non est, quin vel aliquid culpae concurrat, vel dum seruum atque animal retineo, aut emo sciens, approbem, quod factum est, vel

H 3

repa-

reparare velim, quia retineo, emi, & apud me seruo. Qui fecus statuunt vel mentis præcisionibus iterum indulgent, vel ad id, quod consequitur, aut fit, minus curate attendunt.

Recte rationes *Ioannes Schilterus* exercit. ad D. XIX. §. II. subdixit.

§. XXV.

Idem dicendum, si quid corruptum in re nostra fuit, aut positum, suspensumque, cuius casus nocuit, etiam, si quid effusum, incensum, fractum, ad quod culpa concurrat nostra, vel omitendo, vel committendo. Vbi dolus & culpa cessant, cessat quoque reparatio.

§. XXVI.

Legis *AQUILIAE* decreta hic non sufficiunt. Nam præterquam quod ea nonnihil poenale admiscunt, etiam nimis angusta sunt; nisi quidem existimes, plura fuisse, quam nunc legimus, legis *Aquilæ* capita, quod videtur veri admodum simile; nec negligendæ sunt coniecturæ *Noodtii*, *Bynkershæckii*, *Cl. Chiffletii*, *Balduini* itemque dissertatio *Thomasiæna*: *LARVA Legi Aquilæ detracta*.

§. XXVII.

Sed neque sic tamen omnis angustia

stia auferetur. Est enim notum, legem illam vindicare duntaxat *damnum posituum*, non *pruatiuum*, eoque solum, quod aestimari ciuilibiter potest: quamuis Iurisconsulti posteriores non adeo hic rigidi appareant: ut taceam subtilitates alias, de quibus in *lectionibus* juris civilis.

§. XXVIII.

Nos omnis damni dolo, vel culpa nostra in vita & rebus vere dati restitutionem hoc loco vrgemus.

§. XXIX.

Non nemo etiam CASVM addit. Sed vel in exemplo, quod affert, non est merus casus, vel *damnum dans* ad reparationem ex iuris naturæ strictè sic dicti regulis non obligatur. Qua in sententia consentientem deprehendo *Barbeyracium* ad *Puffendorf.* Lib. III, cap. I. n. 2.

§. XXX.

FVRIOSVS vero & INFANS proprie loquendo nihil restituunt, quia non agentibus eoque absentibus habentur. Quidquid eorum nomine fit, aliorum *equitati* & *liberalitati* adtribuendum est, si isti abundant bonis.

§. XXXI.

In reparatione damni idem fere in

H 4

ciui-

ciuitate MODVS seruatur atque in libertate. Saltem quod ad *interfectionem* ex culpa, vulnerationem, stuprum, adulterium *parum* hoc loco *differentia* obseruatur. Quæ de *Werigeldo* fere apud omnes moratiores gentes, aut simili inuento obseruantur, alibi excutiemus; contenti interea iis, quæ *Herius* congeffit in dissertatione; *de heredo occisi vindice*.

§. XXXII.

Quin res rebus *pensentur*, dubium non est. Tantum obseruandum, in libertate interdum pensationem ob belliam & victoriam incertam omitti: in ciuitate sine aperta iniustitiæ specie omitti vix potest.

§. XXXIII.

De POENIS non est in hoc capite differendum, partim quod arbitrariæ sunt, partim etiam, quod hic de damno reparando agimus.

CAP. XI.